

Urząd Regulacji Energetyki

<https://www.ure.gov.pl/pl/paliwa-gazowe/charakterystyka-ryнку/11092,2022.html>
05.05.2024, 10:08

2022

RYNEK HURTOWY

Zakupy gazu z zagranicy na potrzeby odbiorców w Polsce, w ilości 154,5 TWh, uzupełniane były gazem pochodzącym ze źródeł krajowych w ilości 39,8 TWh. Całkowite dostawy gazu z zagranicy w 2022 r. obejmowały import oraz nabycie wewnątrzspółnotowe. Przez polski system przesyłowy przepłynęło 216,2 TWh gazu wysokometanowego i 6,8 TWh gazu zaazotanowego.

Obrót gazem ziemnym

Na koniec 2022 r. koncesję na obrót paliwami gazowymi posiadało 176 podmiotów wobec 180 na koniec 2021 r. Natomiast 89 przedsiębiorstw aktywnie uczestniczyło w obrocie gazem ziemnym. Przedsiębiorstwa obrotu gazem spoza GK PKN Orlen pozyskały 78,6 TWh gazu ziemnego. Dane dotyczące zakupu i sprzedaży gazu przez spółki obrotu znajdują się w tabeli poniżej. Wielkość pozyskania gazu nie uwzględnia pozyskania na potrzeby własne przez spółki obrotu objęte monitorowaniem, w tym pozyskania gazu przez przedsiębiorstwa energetyczne będące jednocześnie dużymi odbiorcami końcowymi.

Giełda gazu ziemnego

Sprzedaż i zakup paliw gazowych na polskim rynku hurtowym odbywa się przede wszystkim na rynku giełdowym prowadzonym przez TGE S.A. (Rynek Towarów Giełdowych – RTG oraz od 1 maja 2020 r. – Zorganizowana Platforma Obrotu – OTF).

Uczestnikami rynku giełdowego są głównie przedsiębiorstwa obrotu paliwami gazowymi oraz najwięksi odbiorcy końcowi, którzy mogą działać samodzielnie po zawarciu stosownej umowy z TGE S.A., stając się członkami odpowiednio RTG i OTF, lub też za pośrednictwem domów maklerskich lub innych podmiotów posiadających status członka RTG oraz OTF ze swojej własnej grupy kapitałowej mogących zawierać transakcje na rzecz innych podmiotów należących do tej samej grupy kapitałowej.

Obrót giełdowy

Obrót giełdowy odbywa się poprzez zawieranie umów sprzedaży (transakcji) pomiędzy członkami RTG i OTF.

W 2022 r. TGE S.A. prowadziła następujące rynki sprzedaży paliw gazowych: Rynek Dnia Bieżącego (RDBg), Rynek Dnia Następnego (RDNg) oraz Rynek Terminowy Produktów z dostawą gazu ziemnego (RTPG) Zorganizowanej Platformy Obrotu (OTF).

Przedmiotem obrotu na RTPG OTF była dostawa gazu w jednakowej ilości we wszystkich godzinach okresu dostawy zgodnym ze standardem instrumentu (tygodniowy, miesięczny, kwartalny, sezonowy i roczny).

Natomiast przedmiotem obrotu na Rynku Dnia Następnego gazu jest dostawa gazu w jednakowej ilości we wszystkich godzinach dnia dostawy. Jest to instrument typu *base*, a jeden kontrakt odpowiada dostawie 1 MWh gazu w każdej godzinie dnia dostawy. Obrót jest prowadzony przez jeden dzień poprzedzający datę dostawy, w systemie notowań ciągłych. Ponadto przedmiotem obrotu na tym rynku są instrumenty weekendowe z okresem dostawy od godz. 6:00 w sobotę do godz. 6:00 w poniedziałek (weekend gazowy) w jednakowej ilości 1 MWh dla każdej godziny terminu wykonania kontraktu. Notowania instrumentu weekendowego odbywają się na dwa dni poprzedzające okres dostawy.

W 2022 r. w wyniku realizacji kontraktów zawartych na TGE S.A., w całym okresie notowania danego rodzaju kontraktu dostarczono 153 661 626 MWh gazu ziemnego po średniej cenie 330,63 zł/MWh (18 061 483 MWh na rynku RDNg po średniej cenie 552,48 zł/MWh, 4 707 448 MWh na rynku RDBg po średniej cenie 527,46 zł/MWh i 130 892 695 MWh na rynku terminowym po średniej cenie 292,94 zł/MWh).

Obrót gazem ziemnym wysokometanowym w punkcie wirtualnym OTC

W 2022 r. Prezes URE monitorował również transakcje zawierane w punkcie wirtualnym na rynku pozagiełdowym. W wyniku realizacji kontraktów zawartych w tym punkcie na rynku OTC, niezależnie od daty zawarcia kontraktu, dostarczono 22,0 TWh gazu ziemnego po średniorocznej ważonej cenie 524,74 zł/MWh.

Magazynowanie gazu ziemnego

Na terenie kraju działalność w zakresie magazynowania gazu prowadzi jeden podmiot, tj. Gas Storage Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Dębogórzcu.

Praca Terminalu LNG w Świnoujściu

Praca terminalu LNG w Świnoujściu prowadzona jest przez operatora systemu skraplania gazu, tj. spółkę OGP GAZ-System S.A.

RYNEK DETALICZNY

Ustawa z 26 stycznia 2022 r. wprowadziła na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. mechanizm zamrożenia cen paliw gazowych dla odbiorców objętych taryfą zatwierdzaną przez Prezesa URE. Przyjęte rozwiązania wykluczyły możliwość podwyższenia cen i stawek taryfowych paliwa gazowego w 2022 r. Jednocześnie, prowadzone były prace legislacyjne nad przygotowaniem rozwiązań mających na celu ochronę odbiorców paliw gazowych przed nadmiernym wzrostem cen w kolejnym roku. W wyniku tych prac, 21 grudnia 2022 r. weszły w życie przepisy ustawy z 15 grudnia 2022 r., które utrzymały mechanizm

zamrożenia cen.

Ponadto, przepisy art. 1 ustawy z 5 sierpnia 2022 r. zmieniły art. 62b ustawy – Prawo energetyczne, przedłużając w ten sposób obowiązek przedkładania do zatwierdzenia przez Prezesa URE taryf dla odbiorców wskazanych w tym przepisie do 31 grudnia 2027 r., zatem zniesienie przedmiotowego obowiązku zostało odsunięte w czasie do 2028 r.

Rynek detaliczny gazu rozumiany jest jako rynek sprzedaży do odbiorców końcowych, niezależnie od ilości nabywanego paliwa. Po stronie podażowej, na koniec 2022 r., 124 sprzedawców miało zawarte umowy z OSP umożliwiające sprzedaż na rynku detalicznym (spadek o 9 w stosunku do 2021 r.), a w obszarze sieci dystrybucyjnej (PSG) – liczba umów wyniosła 57 (spadek o 16 w stosunku do 2021 r.). Sprzedawcy, w celu prowadzenia działalności na rynku detalicznym, zawierali umowy z poszczególnymi operatorami systemów (przesyłowego i dystrybucyjnych). Maksymalna liczba umów zawartych przez jednego sprzedawcę wyniosła 18, a w sieci największego OSD – PSG Sp. z o.o. – aktywną działalność sprzedażową (przynajmniej jedna ważna umowa z odbiorcą) prowadziło 37 sprzedawców gazu ziemnego wysokometanowego.

W 2022 r. szczegółowym badaniem Prezesa URE objętych zoDo sieci OSD, uwzględnionych w badaniu, przyłączonych było 6 994 305 odbiorców (7 189 602 punkty poboru gazu) w zakresie gazu wysokometanowego oraz 382 152 odbiorców (395 566 punkty poboru gazu) w zakresie gazu zaazotowanego. Według stanu na 31 grudnia 2022 r., na rynku gazu ziemnego działało 51 operatorów systemów dystrybucyjnych.

W ubiegłym roku 94 proc. odbiorców nabywało gaz ziemny po cenach wynikających z taryfy zatwierdzonej przez Prezesa URE.

Oprócz odbiorców przyłączonych do sieci operatorów, wielu klientów spółek obrotu nabywa gaz w postaci skroplonej (LNG), transportowany cysternami, bezpośrednio do instalacji odbiorczej. Część gazu LNG, po regazyfikacji, wprowadzana jest do sieci dystrybucyjnych i tą drogą dostarczana odbiorcom. W 2022 r. łączny wolumen sprzedaży gazu LNG w postaci skroplonej przez badanych sprzedawców, do odbiorców końcowych wyniósł 1 101 353 496 MWh, co w porównaniu do danych za 2021 r. oznacza spadek wolumenu o 31,79 proc. W strukturze zużycia gazu LNG w poszczególnych gałęziach gospodarki dominuje przemysł (60,30 proc.). Udział sprzedaży gazu LNG w pozostałych segmentach kształtował się następująco: usługi i handel – 38,83 proc., rolnictwo – 2,71 proc., gospodarstwa domowe – 2,23 proc., a najniższą sprzedaż odnotowano w segmencie użyteczności publicznej (0,79 proc.).

Całkowita sprzedaż paliwa gazowego wysokometanowego i zaazotowanego do odbiorców końcowych wyniosła natomiast 171 795 031 MWh, z czego najwięcej, bo aż 56,44 proc. trafiło do odbiorców przemysłowych, a 32,71 proc. do gospodarstw domowych. Sprzedaż ogółem spadła o ok. 16,86 proc. w stosunku do 2021 r. (gdy wynosiła 206 626 689 MWh), przy czym spadek sprzedaży odnotowano w rolnictwie (32,42 proc.), w usługach i handlu (23,82 proc.), w przemyśle (23,12 proc.) oraz w sektorze sprzedaży do odbiorców w gospodarstwach domowych (5,17 proc.). Natomiast w sektorze użyteczności publicznej

odnotowano wzrost sprzedaży o 21,27 proc. Najbardziej prawdopodobną przyczyną spadku sprzedaży gazu ziemnego we wskazanych segmentach była trudna sytuacja na rynku gazu w 2022 r. spowodowana wysokimi cenami produktu na rynku hurtowym.

Rynek detaliczny gazu ziemnego (wysokometanowego i zaazotowanego) charakteryzuje silna koncentracja. Udział podmiotów z GK PGNiG w sprzedaży gazu do odbiorców końcowych, przyłączonych do sieci dystrybucyjnych, wyniósł nieco ponad 89 proc. (88,7 proc. dla gazu wysokometanowego i 92,5 proc. dla gazu zaazotowanego) i wzrósł w stosunku do roku ubiegłego o 0,3 proc. Wzrósł także udział podmiotów z GK PGNiG w rynku detalicznym gazu skroplonego (LNG), osiągając poziom 29 proc. (w 2021 r. udział ten wynosił 19,25 proc.).

Udział sprzedaży gazu do odbiorców końcowych, realizowanej przez alternatywne spółki obrotu, dokonujące sprzedaży do odbiorców końcowych w kraju, wynosił 10,98 proc. (wobec 11,26 proc. w 2021 r.). Wartość udziału tych sprzedawców waha się w poszczególnych sektorach gospodarki od 38,22 proc. w sektorze usług i handlu (w 2021 r. udział ten wyniósł 31,87 proc.) do 4,69 proc. w grupie gospodarstw domowych.

Sprzedaż rezerwowa

W obszarze sieci przesyłowej funkcjonował jeden sprzedawca rezerwowi – PGNiG OD Sp. z o.o., zaś w sieci dystrybucyjnej sprzedawców mogących świadczyć sprzedaż rezerwową było kilku. Między 1 stycznia a 31 grudnia 2022 r., sprzedaż rezerwową lub sprzedaż prowadzoną w trybie art. 5ab ustawy – Prawo energetyczne, OSD uruchomili dla 32 115 odbiorców gazu (zarówno gazu wysokometanowego, jak i zaazotowanego). W tym ponad 99 proc. odbiorców (31 882) to odbiorcy gazu wysokometanowego z grupy taryfowej W 1-4 (moc umowna nie większa niż 110 kWh/h), natomiast w grupie W 5-13 odbiorców gazu wysokometanowego odsetek ten stanowił 0,7 proc. odbiorców. Z kolei w przypadku gazu zaazotowanego, sprzedaż rezerwową uruchomiono dla pięciu odbiorców (w czterech przypadkach były to gospodarstwa domowe).

W 2022 r. doszło do wstrzymania dostaw dla 37 344 odbiorców gazu ziemnego wysokometanowego (z czego 35 837, tj. 95,96 proc. stanowią odbiorcy z grup taryfowych W 1-4) oraz 2 522 odbiorców gazu ziemnego zaazotowanego (z czego 2 323, tj. 92,11 proc. stanowią odbiorcy w gospodarstwach domowych). Przyczyną większości przypadków wstrzymania dostaw (77,3 proc. gaz wysokometanowy oraz 72,1 proc. gaz zaazotowany) był brak terminowej płatności za odebrany gaz ziemny.

Data publikacji : 11.05.2023

Data modyfikacji : 08.11.2023

